

Tekst: KRISTINA REMMEL

LÕHNAB NAGU NAABRINAISE KAMINATULI - METAFOOR, VEINIKIRJELDAJA ASENDAMATU ABILINE

Minu sommeljeede kooli klassivenna Madise klaasis lõhnab Pinot Noir alati nagu naabrinaise kaminatuli. Madis tahab meile öelda, et tunneb veinis suitsulõhna, ja väljendab seda endale omasel moel kujundlikult, kasutades metafoori abi. Hetkega on silme ette manatud mõnusalt praksuv kaminatuli ja õrn puusuitsuvine – selge kujutluspilt ja ruumiline atmosfäär.

Mis aga on see tavalugejale esmapilgul ehk pisut keerulisena tunduv mõiste „metafoor“? Eesti keele käsiraamatu järgi on metafoor „mõtlemise ja keele vahend, mille abil abstraktseid mõisteid kõrvutatakse või samastatakse konkreetsematega, mis on inimesele juba tuttavad“. Metafoore võib rohkelt leida slängis, ilukirjanduskeeles ja eriti luulekeeles. Asendamatu ja vajalik abiline on metafoor ka veini kirjeldamise allkeeles, kus ei saa piirduda ainult täpsete ja üheselt arusaadavate lõhna-maitse komponentidega, nagu õun, mustsõstar, mesi, seemned jne, sest veini muid olulisi omadusi – tekstuuri, struktuuri ja tasakaalu – nii lühidalt edasi anda on peaaegu võimatu.

Veinimetafoore on põhjalikult uurinud Hispaania ülikooli Universidad de Castilla-La Mancha teadlased Rosario Caballero ja Ernesto Suarez-Toste, kes analüüsisid 12 000 veinikirjeldust maailma seitsmest tuntumast Ühendkuningriigi ja USA veiniajakirjast (Decanter, Wine Enthusiast, Wine Spectator jt). Veinikriitikute kujundikeelt lahti harutades lahterdasid nad metafooreid kolme suuremasse rühma: vein kui elusorganism, vein kui kangas ja vein kui kolmedimensiooniline ese. Vaatame lähemalt.

